

Masarykova univerzita v Brně

Filozofická fakulta

Ústav pedagogických věd

Vratislav Čapek

**GLOBALIZACE, NÁRODNÍ A EVROPSKÉ VĚDOMÍ VYBRANÉ
SKUPINY MLÁDEŽE**

Seminární práce z předmětu Metody a techniky pedagogického výzkumu

Brno 2004

Markéta Šlampová

FJ - PG

ÚVOD

Vybrala jsem si výzkum Vratislava Čapka s názvem „*Globalizace, národní a evropské vědomí vybrané skupiny mládeže*“, jehož průběh a výsledky byly uveřejněny v časopise *Pedagogika* v 3. čísle roku 2001.

Tento výzkum trval po dobu pěti let, od školního roku 1995/96 až do roku 1999/2000. Týkal se mládeže, jež se v těchto letech ucházela o studium humanitních oborů na vysokých školách. Výzkum různými metodami zjišťoval zájem respondentů o jednotlivé humanitní obory, jejich širší společenské postoje, jejich vztah k českému národu i k evropské integraci.

VÝZKUMNÝ VZOREK

Vybraná skupina mládeže - studenti, maturanti ze středních škol, kteří nebyli přijati na humanitní obory vysokých škol, a také absolventi odborných škol a učilišť. Všichni tito se zapsali ke studiu kurzu „Základů humanitního vzdělání“ na Pedagogické fakultě UK v Praze. Studenti pocházeli z dobře situovaných rodin, za studium museli platit školné.

Kurz nabízel přednášky z českých a světových dějin, z dějin sociálně politického myšlení, z dějin kultury, umění, literatury, z psychologie, filozofie, estetiky, etiky, ekonomické teorie, základů teorie státu a práva, z mezinárodních vztahů, ze světových náboženství, z kulturní antropologie.

Celkový počet respondentů dotazníku byl 260 (81 + 62 + 63 + 54 za jednotlivé roky). Z toho celkem 81 mužů, 179 žen. Počet analyzovaných esejů byl 471. Z toho 182 jich bylo od mužů, 289 od žen.

Původ respondentů - 156 tázacích bylo z Prahy, 49 z okresního města, 47 z menší obce.

METODY VÝZKUMU

Hlavní metoda spočívala v analýze dotazníku. Ten se skládal z 15 otázek týkajících se zkoumané problematiky. Druhou metodou byla analýza esejů po prvním semestru a třetí zdroj byla zkouška ze světových dějin po celém roce a obhajoba eseje ze širších historických hledisek, podle jeho četby historické literatury, literatury faktu apod.

V prvním roce byly analyzovány pouze eseje potřebné k zápočtu z předmětu světové dějiny. Následující rok už byl použit dotazník. Dotazník byl zaměřen ke zjišťování některých aspektů historického vědomí, národních a evropských postojů studentů.

VÝSLEDKY VÝZKUMU

Otázky v dotazníku se týkaly obecnějších společenských orientací, národnostní povahy, evropských postojů, otázky globalizace. Byly použity uzavřené i otevřené otázky. Nejprve se táží na pohlaví, odkud respondenti pocházejí (Prahy, většího města, menší obce), jejich poslední známka z dějepisu.

Otázka ze společenské vědomí - např. Co vnímají studenti jako nejcitlivější problémy v svém okolí. Téměř polovina respondentů pociťuje za nejcitlivější problémy ekologické. Dále jsou to problémy ekonomické, sociální a rasové.

Z humanitních oborů je nejvíce zajímaví dějiny, především světové, období středověku, 20. století - 2. světová válka. Z českých dějin se zajímá zejména Karel IV., Rudolf II., období první republiky, odboj proti komunismu. Do popředí se tedy dostávají etapy dějin, které se spíše ztotožňují se zájmy západní Evropy, které mají bližší vztah k velkým vývojovým liniím Evropy.

Otázka z národního vědomí - zda se student považuje za vlastence, za člověka, který cítí silně příslušnost k českému národu.. Kolem 60 % respondentů odpovědělo kladně.

Začleňování českého národa do evropského regionu. Téměř 60 % souhlasí s příslušností k západoevropské civilizaci. Skoro stejně velká skupina s tím souhlasí jen z části, ale během zkoumaných let klesá až k 30%.

Postoj studentů k evropanství, zda jsou připraveni stát se členem Evropy. Většina souhlasí s myšlenkou jednotné Evropy, ale mají výhrady. Klesá počet odmítající globalizaci.

Historické vědomí studentů u nás nejvíce ovlivňuje - škola, učebnice a učitel dějepisu.

Údaje z dotazníku byly zpracováno statisticky do tabulek. Jednotlivé výsledky se porovnávaly s výsledky předcházejícího roku. Výsledky jsou rovnoměrné.

ALTERNATIVNÍ ŘEŠENÍ

Myslím si, že by nebyl problém tento výzkum zopakovat. Pro tento výzkum bych ale použila jiný vzorek, nebo ho alespoň rozšířila. Zde byli dotazováni, analyzovány práce, studentů navštěvujících humanitní kurz.

Použila bych stejné metody dotazníku, ale upravila bych některé otázky.

ZÁVĚR

V tomto výzkumu šlo o zjištění postojů, názorů tázajících na historické, evropské, národní vědomí, na evropskou globalizaci. Očekávalo se, že historické vědomí, názory a postoje k národu či k evropanství jsou z větší části již ovlivněny dřívějším studiem jedinců, určitý vliv měl však také obsah tohoto ročního kurzu.

Jak uvádí samotný autor, Vratislav Čapek, tento výzkum je spíše sondou. Tento použitý výzkumný vzorek studentů není reprezentativní, nezastupuje celou populaci, nelze zevšeobecnit.

POUŽITÁ LITERATURA

ČAPEK, Vratislav. Globalizace, národní a evropské vědomí vybrané skupiny mládeže. *Pedagogika*, 2001, roč. LI, č. 3, s. 306 – 326.